

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Shemu'el]

[Sefer Shemu'el]

Detmold, Samuel

5565 [1804/1805]

ix

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9634

שוכך בליב אויף דעם פלאצע .
(יט) אלס דזיר אויף דיא קעניגע ,
דהרעוור'ס פאסאלן זאָהן , דאָס זיא
פאָן ישראל אויף דאָז הויפט גשלאַגען
וואָרדן , מאַכטן זיא פֿרידן מיט ישראל ,
אונד אונטרווארפֿן זיך איהנן . ארם
פֿירטעטע נונטערהר דען קינדרן עמון
ווידר בייא צו שטעהן .

יא (א) דאָס דאָרויף פֿאָלגענדע
יאָהר , אלס דיא יאָהרס צייט
ווידר קאָם , אין וועלכע דיא קעניגע
דיא פֿעלד ציגע ערעפֿנן , שיקטע דור
וואב מיט זיינן קריגסקנעכטן אונד גאנץ
ישראל דאָס זיא דיא קינדר עמון פֿעללויג
אויפֿרייבן , אַגד רבה בעלאַגנרן זאָלטן .
דוד בליב אַבער צו ירושלים .

(ב) אלס ער איינמאל גענן אַבענד פֿאָן
זיינעם לאַגער אויפֿגעשטאנדן וואָר
אונד אויף דער אלטאָנען זיינעם
פֿאללאַסטס הערום גינג ; ערוואָה ער ,
פֿאָן דער אלטאָנע העראַב איין באַדענדס
פֿרויענצימער פֿאָן זעהה שענר גשטאַלט .
(ג) ער שיקטע אונד ליס זיך גאך דעם
פֿרויענצימער ערקונדיגן , אונד מאַן
בראַכטע איהם דען בשייד : ,, עם איוט
דיא בהשבע טאַכטער אליעם , אוריה
,, דעם

וימת שם : (יט) ויראו כל
המלכים עבדי הדרעור כי נגפו
לפני ישראל וישלמו את ישראל
ויעבדום ויראו ארם להושיע
עוד את בני עמון :

יא (א) ויהי לתשובת השנה
לעת יצאת המלאכים
וישלח דוד אתיואבואת עבדיו
עמו ואת כל ישראל וישחרתו
את בני עמון ויצרו על רבה
ודוד יושב בירושלם : (ב) ויהי
לעת הערב ויקם דוד מעל
משכבו ויתהלך על גג בית
המלך וירא אישה רחצת מעל
הגג והאשה טובת מראה
מאד : (ג) וישלח דוד וידרש
לאשה ויאמר הלא זאת בת
שבע בת אליעם אישת אוריה
יתיר א' החתי

באור

יא (א) לעת צאת וגו' , יש עת בשנה
שדרך החיילי לנחת והוא מכיסן וחיילך
שעברו ימות הגשמים והסוסים מוצאים בשדה
לאכול (רש"י ושאר מפרשים) . ולדעת
רד"ק פירוש לתשובת לסוף השנה שהיא תשוב'
השמש אל הנקודה ההיא . ומשכן שנה זו מוזן שיצאו המלכים הנזכרים להלחם ותכנונו (אין
יאָהר גאַכדעם דיזע קעניגע צו פֿעלדע גצאַגען וואָדען) . וישחירו , ענינו שיסחיתו
וכן ויכרו . (ב) מעל הגג , שעורו , וירא מעל הגג , אשה וגו' . (ג) ויאמר , כתב רד"ק
דרש לאנשי ביתה אם היא בת שבע ע"כ , כראה דעתו כי ויאמר שבע על דוד . ויותר כראה מה
שכתב מהרי"א שבע על המשיב , והוא פעל שלא נזכר שם פועלו , ושעורו , ויאמר לו
יאומר . ויתכן

רש"י

יא (א) לעת נחת המלכים .
יש עת בשנה שדרך החיילי
לנחת כשהארץ מלאה קמה והסוסים
מוצאים

שהיתה

החתי: (ד) וישלח דוד מלאכים ויקחה והכוא אליו וישכב עמה והיא מתקדשת מטמאתה והישב אל-ביתה: (ה) ותהר האשה והשלח והגד לדוד ותאמר הרה אנכי: (ו) וישלח דוד אל-יואב שלח אלי ארתי אוריה החתי וישלח יואב את אוריה אל-דוד: (ז) ויבא אוריה אליו וישאל דוד לשלום יואב ולשלום העם ולשלום המלכה: (ח) ויאמר דוד לאוריה רד לביתך ורחץ בגליקה ויצא אוריה מבית המלך והצא אתריו משאת המלך: (ט) וישכב אוריה פתח בית המלך את כל-עבדי אדניו ולא ירד אל-ביתו: (י) ויגדו לדוד לאמר לא-ירד אוריה אל-ביתו

רשי' ויאמר

מונאים נשדה לאכול: (ד) מטומאתה. מנדתה: (ו) שלח חלי את אוריה. שהיה מתכוין שיכבד עם אשתו ויהא סבור שמונו היה מעוברת: (ח) משאת המלך. סעודת' דמלכ': (טו) ונכה

שפיווען נאבנטראגען. אבל יותר נראה לפרש משאת לשון מתנה כמו וישא משאות (נרא' מ'ג ל"ד) עיין הנאור סס.

„דעם חתיר'ס פרוי'א“ . (ד) ער שיקטע דארויף צו איהר , אונד לים זיי'א צו זיך קאממן , זיא קאם , ער בעשליף זיא , (זיא דאטטע זיך פאן איהרר אונרדייניקייט גערייניגט) . אונד זיא גינג ווידר נאך הויזע . (ה) דיא פרויא ווארד שוואנגר , שיקטע היז אונד לים דוד דאפאן מעלדונג טוהן , לים געמליך זאגן : „איך בין שוואנגר“ . (ו) דא זענדעטע דוד יואב דען כפעהל צו : שיקע מיר אוריה דען חתיר , אונד יואב שיקטע איהם דען אוריה . (ז) אוריה קאם אן , נאכדעם זיך נון דוד נאך יואב'ס אונד דעם דעערס וואהל-זיין , אונד נאך דעם גליקליכן פארטגאנג דעם קריגס ערקונדיגט האטע ; (ח) שפראך ער צו איהם : געה נון נאך הויזע , אונד וואשריינע פיסע . אוריה גינג אלוא אויס דעם שלאסע הינוס , אונד איין גשענק פאם קעניג פאלגטע איהם נאך . (ט) אוריה לעגטע זיך אבר אן דען איינגאנג דעם שלאסעס , נעבן דען קריגסקעכטן זיינס העררן , אונד גינג ניכט נאך הויזע . (י) עס ווארדע דוד דיינטרבראכט : אוריה איזט ניכט נאך הויזע גגאנגען . אלס

באור

שהיתה בת שבע מפורסמת , אולי לרוב יופיה , וזה טעם הלא זאת כמתמה על שלא הכיר דוד אותה , והיא מפורסמת . (ד) מטמאתה , מנדתה , לימר שלא בעל כדה (רש"י ורד"ק) , ואל"כ מאמר זה כמאמר מוסגר . (ח) משאת המלך , לדעת הארמי משאת סעודה , וראוי לתרגם : (עם וואורדען איהם פאן דעם קעניגט) עס ווארדען איהם פאן דעם קעניגט (יא) היך

אלס נון דוד איהן דאריכר צור רעדע
 שטעלטע : " דוא ביזט יא פאן דער
 ריזע געקאטמען , ווארום גינגסט דוא
 דען ניכט נאך הויזע " ?
 (יא) ערווידרטע ער דוד : דיא לאדע ,
 ישראל אונד יהודה וויילן אונטר צעלטן ,
 מיין הערר יואב אונד דיא קריגסקנעכטע
 מיינס העררן לאגרן אויף פרייעם פעלדע
 אונד איך זאלטע נאך הויזע געהן ,
 עסן , טרינקן אונד מיך צו מיינעם
 ווייבע לעגען ? ניין , זא וואהר דוא
 לעבסט , ביאדעם לעבן דייןר זעלע ,
 איך קאן דאס ניכט טוהן . (יב) דוד
 שפראך דארויף צו אוריה : בלייב
 הייטע נאך דויר , אונד מארגן ווילל
 איך דו ווידר ענטלאסן . אוריה בליב
 אלא דיון טאג אונד דען פאלגנדן מארגן
 צו ירושלים . (יג) דוד ליס איהן איינ
 לאדן , ער מוסטע פאר איהם עסן אונד
 טרינקען , אונד ער כרוישטע איהן .
 דעם אבענדס גינג ער וועג , לענטע זיך
 ווידר אויף זיין לאגער , נעבן דען קנעכטן
 זיינעם העררן אונד גינג ניכט נאך הויזע .
 (יד) דעם מארגענס דארויף שריכרוד
 אן יואב איינען בריף , אונד גאב זאלען
 דעם אוריה מיט . (טו) ער האטטע
 אין דעם בריפע פאלגענדס געשריבן :
 שטעללעט דען אוריה געגן דיא זייטע
 זוף דער אנגריף אס העפטיגסטן גשעהן
 זאלל

באור

(יא) חיד , סיי זמנית , ומי נפסך , סיי
 נכסית . (יב) ומטהרת , מקנת היום *
 (טו) בשמור
 (יא) חיד , חסדיו'ד הרבים : (טו) פני המלחמה , ע"ד ההשאלה :
 יב (ג) אין

ויאמר דוד אל אוריה הלוא
 מדרך אהה בא מדוע לא
 ירדת אל ביתך : (יא) ויאמר
 אוריה אל דוד הארון וישראל
 ויהודה ישבים בספורת ואדני
 יואב ועבדי אדני על פני השדה
 חנים ואני אכוא אל ביתי לאכל
 ולשתות ולשכב עם אשתי
 תיך וחי נפשך אם אעשה את
 הדבר הזה : (יב) ויאמר דוד
 אל אוריה ישב בזה גס הדיוס
 ומחר אשלחך וישב אוריה
 בירושלים ביום ההוא ומחרת :
 (יג) ויקרא לו דוד ויאכל לפניו
 וישת וישכרו ויצא בערב
 לשכב במשכבו עם עבדי
 אדניו ואל ביתו לא ירד :
 (יד) ויהי בבקר ויכתב דוד ספר
 אל יואב וישלח ביד אוריה :
 (טו) ויכתב בספר לאמר רבו
 את אוריה א מול פני המלחמה

החזקה מכלל יופי

יא (א) צאח , נכתב ב"אלף המשך .
 (ו) ולשלוס המלחמה , הגבורה
 העושים מלחמה : (ח) משאח ,
 בפ"ח האל"ף והוא שם התשורה :
 (טו) פני המלחמה , ע"ד ההשאלה :
 יב (ג) אין

זאלל, ציהט אייך זאראן פאן איהם אב,
 דאס ער אים גפעלטע אומקאממע.
 (טז) אלס נון יואב דיא שטאט איינג
 שליסן וואלטע, שטעללטע ער אוריה
 געגן דיא זייטע, פאן דער ערוואוסטע,
 דאס זיא פאן טאפערע מאנשאפט פאר
 טידינגט ווארדע. (יז) דיא בזאצונג
 טאט איינען אויספאל, אונד גרויף יואב
 אן, עס פילן אייניגע פאם העערע,
 פאן דען קנעכטן דור'ס, אונד זא קאם
 אויך אוריה דער חתיר אום.

(יח) יואב שיקטע דארויף (אייניגען
 באטען) אונד ליס דוד אללע פארפעללע
 דעם קריגס בעריכטן. (יט) ער טרוב
 דיועם באטע פאלגענדס אויף: ווען
 דוא דעם קעניגע אללע פארפעללע דעם
 קריגס אויס ערצעהלט האבען ווירסט;
 (כ) אונד דוא זיהסט, דאס דער קעניג
 זיין צארן גראטהע, אונד עטווא
 שפרעכע: ווארום האבט איהר אייך זא
 נאה אן דיא שטאט געוואגט, זיא אג
 צוגרייפען, קאנטעט איהר דען ניכט
 דענקן, דאס מאן פאן דער מויער העראב
 שיסען ווערדע? (כא) ווייז קאם
 אבימלך זאהן ירבשה אום? ניכט
 וואהר, איין ווייב ווארף איין שטיק פאן
 איינעם אברן מיהלשטיינע, פאן דער
 מויער העראב אויף איהן, אונד ער
 מוסטע צו רובן שטערבן? ווארום
 האבט איהר אייך אלזא זא נאהע אן דיא
 מויער געוואגט? דאן זאגע איהם: אויך

בייא

דיין קנעכט אוריה דער חתיר איזט דא

באור

רשי

(טז) בשמור, עיין נכור שופטים א' כ"ד.
 (כג) כי
 (כא) בן ירושת.
 הוא

(טז) ונכה ומת. כדי שתהא מגורשת
 למפרע ונמו' שלא זא על אשת איש שכל
 היולא למלחמה כותב גט לאשתו על תנאי אס ימות במלחמה: (כא) בן ירושת.
 הוא גדעון שעסה מריב' עם הכנשת

בייג געבליבן . (כב) דער באַטע
 גינג אַלזאָ אַב , קאַם אונד בריכטעטע
 דוד אַלס וואָס איהם יואב אויפֿגטראַגען
 האַטטע . (כג) אונד שפראַך צו
 איהם : דיא לייטע וואָרן אונס איבער-
 לעגן , אונד טאַטן איינען אויספֿאַלל
 אויף דאַז פֿעלד : דאָך וויר דרענגטן זיא
 צוריקבין אַן דען איינגאַנג דעם טהאַרם ;
 (כד) אַבער דא שאַסן דיא באַגענ-
 שיצן אויף דיינע קנעכטע , פֿאַן דער
 טויער העראַב , עס קאמען דאָרויך
 אייניגע פֿאַן דען קנעכטן דעם קעניגס
 אום , אויך איזט דיין קנעכט אוריה
 דער חתיר דאבייא גבליבן . (כה) דוד
 שפראַך דאָרויף צו זיינעם באַטן : זאַגע
 אַן יואב פֿאַלגענדערמאַסן : לאַס דיר
 וועגן דיזס פֿרפֿאַללס ניכט לייך זיין ,
 דען דאַז קריגס שווערד פֿריסט גוועהנליך
 אויף דיזע אָדר יענע אַרט . גרויף נור
 דיא שטאַרט פֿערנר מיט נאַכדרוק אַן
 רייס זיא נידער , אונד בפֿעסטגע זיא
 ווידער . (כו) אַלס אוריה'ס פֿרוי-
 פֿרנאַם , דאַס איהר מאַן טאַד זייא ,
 טרויערטע זיא אום איהן . (כז) זאַבאַלד
 דיא טרויער צייט פֿרכייא וואָר , שיקטע
 דוד

באור

(כג) כי גברו וגו', נתחלה גברו הם
 עלינו וינחו עלינו השדה, אבל כאן סורנו
 להיות עליהם ולרדפם אחורנית עד שער
 העיר, ולזוירו המורים ונהיו עליהם,
 היינו חזקים מהם, וידינו על העליונה,
 ואנכי תרגמתיו לפי הכוונה. (כד) ויראו,
 יתיר אל"ף ומשפטו ויכו. (כה) והרסה,
 קומת העיר. וחזקתו, פי' אכרבתא"ל,
 אחר שכבשת אותה תחזק את העיר להשגב בהמן האויבים. והפי' הזה יפה, אע"פ שהי' ראוי
 לכתוב וחזקה, כי עיר נקבה, מ"מ אפשר שהכוונה על המבצר המחזק את העיר, וכן וסמנתו
 אותו (להלן י"ז י"ג). וכן תרגמתיו.

החתי מת : (כב) וילך המלאך
 ויבא ויגד לדוד את כל אשר
 שלחו יואב : (כג) ויאמר המלאך
 אל דוד כי גברו עלינו האנשים
 ויצאו אלינו השדה ונהיה
 עליהם עד פתח השער :
 (כד) ויראו המוראים אל-
 עבדיך מעל החומה וימורו
 מעבדי המלך וגם עבדך אוריה
 החתי מת : (כה) ויאמר דוד
 אל המלאך בהתאמר אל-
 יואב אל ירעו בעיניך את-
 הדבר הזה בירכזה ורכזה האכל
 החרב החזק מלחמתך אל-
 העיר והרסה וחזקתו :
 (כו) ותשמע אשת אוריה כי-
 מת אוריה אישה ותספד על-
 בעלה : (כז) ויעבר הַיֶּאֱבֵל

רשי

הוא הסעל : (כה) החזק מלחמתך
 אל העיר והרסה. עד כאן דברי
 השליחות וחזקו. דוד אמר למלאך
 וחזקו ליואב בדברי תנחומין שלא ירך
 לבו :

יב (ד) ויבא

יב (ד) ויבא
 ויבא ויגד לדוד את כל אשר שלחו יואב
 ויאמר המלאך אל דוד כי גברו עלינו האנשים
 ויצאו אלינו השדה ונהיה עליהם עד פתח השער
 ויראו המוראים אל עבדיך מעל החומה וימורו
 מעבדי המלך וגם עבדך אוריה החתי מת
 ויאמר דוד אל המלאך בהתאמר אל יואב אל ירעו בעיניך את הדבר הזה בירכזה ורכזה האכל החרב החזק מלחמתך אל העיר והרסה וחזקתו ותשמע אשת אוריה כי מת אוריה אישה ותספד על בעלה ויעבר הַיֶּאֱבֵל

וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיֵּאסְפֶה אֶל-בֵּיתוֹ
וַתְּהִי-לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ בֵּן
וַיַּרְע הַדָּבָר אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִד
בְּעֵינֵי יְהוָה :

דוד צו איהר , לים זיא אין זיין שלאם
ציהן , דהייראטהטע זיא , אונד זיא
גבאהר איהם איינן זאָהן . אבער די
זאכע , דיא דוד דא גטאהן מספיל
דעם עוויגן .

יב (א) וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת-נָחֹן
אֶל-דָּוִד וַיִּבֹא אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ
שְׂנֵי אַנְשִׁים הָיוּ בְּעִיר אַחַת אַחַד
עָשִׂיר וְאַחַד רֹאשׁ : (ב) לְעָשִׂיר
הָיָה צֹאן וּבָקָר הַרְבֵּה מְאֹד :
(ג) וְלֹרֵשׁ אֵין-כֹּל כִּי אִם-כִּבְשָׁה
אַחַת קִטְנָה אֲשֶׁר קָנָה וַיַּחֲרֶה
וַתְּגַדֵּל עִמּוֹ וְעַם-בְּנָיו יַחְדָּו מִפְתּוֹ
הָאֵכֶל וּמִבְּסוֹ תִּשְׁתַּה וּבְהִיקוּ
תִּשְׁכַּב וַתְּהִי לוֹ כִּבְתָּ : (ד) וַיִּבֹא
הַלֵּךְ לְאִישׁ הָעָשִׂיר וַיַּחְמַל
לְקַחַת מִצֵּאָנוֹ וּמִבָּקָרוֹ לַעֲשׂוֹת
לְאַרְחַת הַבָּא לוֹ וַיִּקַּח אֶת-כִּבְשַׁת
הָאִישׁ הַרֹאשׁ וַיַּעֲשֶׂה לְאִישׁ
הַבָּא אֵלָיו : (ה) וַיַּחֲרֶאף דָּוִד
בְּאִישׁ מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל-נָתָן חִי-
יְהוָה כִּי בֶן-מָוֶת הָאִישׁ הָעָשִׂיר
יחרא' יחיר א' זאת
רש"י

יב (א) דער עוויגע זענדעטע נחון
אן דוד . דזער גינג הון אונד
ערצעהלטע איהם : צווייא מענד לעב
טעו אין איינער שטאט , איינער וואר
רייך , דער אנדרע ארם . (ב) דער
רייכע האטטע שאפע , דינדער , זעהר
פיל . (ג) דער ארמע האטטע ווייטער
ניכטס , אלס איין איינציגס שעפלען ,
דאו ער זיך גקויפט אונד אויפגעצאגען
האטטע , אונד בייא איהם אונד זיינען
קינדערען גראסגעווארדען וואר . דזעס
אס פאן זיינעם ביססען , טראנק אויס
זיינעם בעכר , שליף אין זיינעם שאסע ,
אונד וואר איהם וויא איינע טאכטער .
(ד) איינסט קאם איין רייזענדר צו דעם
רייכען מאנע , דא שאנטע דזער פאן
זיינעם קליינן פיה אדר דינדען עטוואס
צונעהמן , דען צו איהם גקאמנען גאסט
צו בוירטען אונד נאהם — דאן שעפלן
דעם ארמען מאנס , אונד בוירטעטע
דאמיט דען מאן , דער בייא איהם איינ
געשפראכען האטטע . (ה) דוד בראך
אין העפטיגען צאָהן אויס איבער דען
מאן , שפראך צו נחון : זאָוואָהר דער
עוויגע לעבט ! דער מאן דער דזעס
טאט

באור

יב (ד) ויבא הלך . דיונה את
יזר הרע תחלה להלך שעובר
לדרכו ואת"כ לאורה שנעשה הנסנאי ואתר כך לחיס שהוא בעל הבית :
(ה) כי בן מות . הגוף את העני כאילו נוטל את נפשו שנחומר את נפש
בעליו